

njihove jasne formulacije zavrnitve različnih naivnih pričakovanj »boljše-ga sveta« po koncu dobe hladne vojne. Z drugimi besedami: v globalizaciji po koncu hladne vojne so bila prestrukturirana in nekoliko spremenjena sama polja, v katerih se oblikujejo razlike konfrontacij (vrednot, kultur, interesov itn.) Razorožitev bi verjetno morala biti ključni smoter vseh dejavnosti za to, da bi se človeštvo znebil vojn. Unescov Svetovni kongres o razorožitveni vzgoji junija 1980 je dejansko razorožitev postavil v središče mirovne vzgoje. Nekaj evidence o tem, da razorožitvena vzgoja »ni mogla uspeli«, je mogoče najti v zborniku, ki ga je uredil Magnus Haavelsrud in je izšel l. 1993. Vseeno izobraževanje ostaja orodje upanja, še posebej, ko se na mednarodnih ravneh strinjamo o tem, kaj je treba poučevati prihodnje generacije. V takem pogledu je diskurz miru znanost upanja. Obstaja točka ključne razlike v razumevanju državljanske vzgoje, ki posledično opredeljuje obliko posameznega kurikulumuma in ustrezajoče prakse poučevanja in učenja. »Ključna razlika« je označevalec, glede katerega ena smer formulacije pojma državljanske vzgoje vodi k viziji avtonomnega posameznika, druga smer pa vodi k viziji, ki zastopa nadrejenost skupnosti nad posameznikovimi pravicami in potrebami. Ta razlika se kaže kot razlika med »tradicionalnim« pristopom k problemu, ki rešuje vprašanje socializacije mladih ljudi v obliki tipičnega vzgajanja državljanov (»*civics*«) in med »postmodernim« pristopom, ki se skuša opirati na refleksivni in odprti koncept, ki stavi na raznolikost, multikulturalnost itn. Prva težnja se zanaša na bolj fiksirano idejo resnice, druga pa na domnevo, da je resnica odvisna od tega, da jo posameznik spozna in sprejme, kar pomeni, da je pojem resnice tako bolj stvar kognitivnega procesa v družbeni praksi. Vendar pa je verjetno težko najti prvi ali drugi pojem v vzgojno-izobraževalni stvarnosti v »čisti« obliki – recimo kot dokončni »model« kurikulumuma in/ali pedagoške prakse. Dve točki razlike v grobem oblikujeta diskurzivni prostor, v katerem lahko opazujemo boj za definicijo državljanske vzgoje v vsaki deželi in v mednarodnih razsežnostih. Koncept državljanske vzgoje koreni ni v univerzalističnih idejah evropskega razsvetljenstva. Očitno v mnogih deželah, ki niso povsem sprejele »zahodne demokracije«, razumejo državljansko vzgojo veliko bolj kot »kulturni« kakor pa kot politični pojem.